

L' ART DEL PAGÉS

BIBLIOGRAFÍA

Études sur l' huile antiphiloxerique

ALEIXIS ROUX

Ab aquest titol hem rebut una obra ab deu foto-grabats que acaba de publicar á Marsella 'l doctor Adrien Sicard. En ella 's dona compte dels resultats obtinguts ab dit oli de Mr. Roux sobre las plantas en general, los quals venen demostrats per las deu magníficas planxas que representan respectivament:

1.ª La branca principal d' un cep á la sortida de la fulla del segon any.

2.ª Lo mateix que las següents, té per objecte estudiar d' una manera especial l' engruiximent, baix tots aspectes, com á depòsit de la sava destinada á donar los suchs necessaris pera alimentar las branques que surten del mateix.

3.ª Demostrar d' una manera especial la part d' engruiximent completament llis, que separa la branca secundaria del tronc principal.

4.ª Una de las mes importants, nos prova que gracias á una gran abundancia de sava la poda del any passat está completament recuberta, deixant veure apenas lo punt ahont va esser feta.

5.º Un cep á la sortida de la fulla del segon any, en lo qual se nota la abundancia d' arrels per haver sigut untats avans de plantarse en uns tres centímetros ab l' oli-Roux.

6.º Un cep de cinch anys que s' havia donat complertament per mort y que s' ha retornat després de tres anys de tractament.

7.º Un cep en qual tronch s' hi trova una gran cantitat de podridura.

8.º Lo mateix cep regenerat, mostrant una pell llisa plena de sava.

9.º Cep de la mateixa edat que 'ls precedents, però molt mes desorganisat per la podridura.

10.º Lo mateix que l' anterior, complertament refet pel tractament, havent donat ja sarments de 3 metros de llargada y 2 kilos de rahims.

La competencia de Mr. Siçard en aquesta mena d' estudis nos priva estendre'ns mes sobre la obra sumament práctica, que acaba de publicar tan respectable senyor.

Lo llibre de la infantesa

Aquest es lo titol que porta 'l llibre que acaba de publicar lo Sr. D. Joan Roig y Ballesta de Valls, qui ha tingut la galanteria d' enviarnos un exemplar.

En ell hi van compresas 15 rondallas escrites en catalá y apropiadas al objecte que 's proposa l' autor, es á dir: pera que serveixin d' exemple á las tendras criatures, á las quals van dirigidas las máximas que enclouhen.

AGRICULTURA PRÁCTICA

MODO DE CONEIXER LAS VACAS LLETERAS.

Preném d' un periódich de Bruselas un article important sobre 'l modo de coneixer las vacas lleteras.

A continuació aném á tractar tan breument com nos sia possible dels dos animals mes útils al home: la vaca y las ovellas. Richs ó pobres, tots tenen mes ó menos nesessitat de la llet y de sos productes, de sas carns, y de sas llanas que 'ns lliuran del fret. Cuants pagesos no posseheixen per única riquesa y patrimoni sino una vaca! La cantitat mes ó menos abundant de llet donada per aquesta vaca pot esser assumpto de vida ó mort pera una familia pobre; però també ho es de gran interés y grave consideració pera 'ls pagesos y [ganaders que tenen un número crescut d' aquells animals. Es, donchs, innegable la importancia que á uns y altres reporta la adquisició d' una vaca de llet. Mes, ¿quins indicis nos han de donar á coneixer las cualitats lactíferas d' una vaca? Lo comprador dona vint voltas: palpa tal ó cual part de son cos; examina sas banyas, sa boca, la configuració de son cap, y la pell; reflexiona molt, se decideix per fi, y coneix després, massa tart que l' han enganyat. ¿No hi han senyals infalibles per las quals se puga coneixer si una vaca es ó no abundant de llet? N' hi han, efectivament; fa cinquanta dos anys que s' han descubert, y están desde llavors baix lo domini de la inteligencia humana.

Francisco Guenon, fill d' un pobre hortelá dels encontorns de Liorna, treya sempre á pasturar la única vaca de son pare. «Un dia, diu, en que per via de passatemps m' entretenia en rascar los remolins que formava 'l pel en la part trasera de ma pobre companya, vaig notar que saltava una especie de sarna abundant. Aquest fou lo meu punt de partida. Vaig mirar á mon entorn, y vaig buscar en las vacas que estavan mes aprop las mateixas senyals que habia trovat en la meva. Comparadas las vacas entre sí, vaig poder notar que 'ls remolins ó espigas que

produhian la sarna, que fou de moment mon únich regulador, variavan en sa forma y en cada individuo. D' aquí vaig inferir novas meditacions, nous datos. Per fi vaig adquirir la seguretat de que per aquestas senyals diferentas podia coneixer los defectes y cualitats de cada cap de bestiar. Desde aquell moment vaig considerar com complert mon descobriment.»

Guenon comensá á recorrer las firas y mercats, á pendre notas, á multiplicar y coordinar sas observacions, á establir, en fi, sobre bases regularisadas, un sistema al que cada dia y cada proba donavan major confirmació. Son sistema pot resumirse d' aquest modo: totas las vacas en la part posterior, entre la ubre y la vulva, tenen certas senyals visibles, á las que Guenon las hi ha donat lo nom d' *escut*. Son ratllas de contrapels que segueixen direccions sensibles y forman espigas, qual conjunt ostenta en las vacas bons contorns, extensos y regulars; mentres que en las vacas de poca llet, pel contrari, aquest dibuix singular es estret, curt, imperfecte y visiblement desordenat. Lo color del pel no entra pera res en las classificacions establertas per l' autor. Segur al fi de si mateix, participá Guenon son descobriment á algunas societats d' agricultura y 's someté á numerosas probas públicas, que tingueren un éxit complert y decisiu; plenament confirmada la teoria pels fets, fou reconeguda desde llavors y proclamada com infalible. En lo concurs general é internacional de bestiar de Poissy (Fransa) de 1857, s' acabá de donarli la eminent sanció de son vot, y 's manifestá lo viu desitj de veure ben aviat adoptat lo sistema de Guenon en totas las escolas d' agricultura y veterinaria, y, sobre tot, generalisat entre tots los habitants del camp. També 's proposá que fos concedida á Guenon una recompensa nacional.

En efecte, aquestas esperanzas s' han anat realisant: lo sistema Guenon s' ha propagat molt en nostra vehina república; los menescals d' allá parlan d' ell ab entussiasme; en Alemania succeeix altre tant; en fi, los xalans, que comprenen sa importancia, han organísat sos medis de frau, á mida que 'l referit sistema s' ha anat generalisant. Superfluo per demés sería tractar de demostrar las ventatjas d' un descobriment que ha arribat á produhir inestimables beneficis á la agricultura, al comers y al pais enter. Ja las *badellas*, que desde luego ofereixen lo

característich *escut*, no s' entregan prematurament, com-avans se feya, á la carniceria; pera 'l consum no 's matan sino 'ls caps de bestiar que careixin d' aquest important distintiu. Encreu-haments dirigits ab inteligencia poden donar incalculables productes.

LA PHYLLOXERA EN TERRENOS ARENOSOS.

La teoría fins avuy sustentada per moltíssimas personas de reconeguda válua, generalisada y admesa per tot arreu, de que la Phylloxera no podia subsistir ni propagarse en terrenos ahont predomina la arena, ha resultat esser completament inexacta; una proba fresca, deguda á la práctica, acaba de demostrarnos evidentment, que aquest insecte també invadeix los vinyats plantats en aquesta classe de terrenos, y en los quals verifica sas transformacions biológicas sense cap obstacle, segons hem pogut observar en una de las tacas últimament descubertas en lo litoral.

Declarada la existencia d' aquesta plaga en lo terme municipal de Malgrat, provincia de Barcelona, y reconegut lo lloch infestat, mogué nostra curiositat la gran cantidad d' arena existent en dits terrenos, destinats avuy al cultiu de la vinya, asociat al de cercals, demostrant emperó las dos vegetacions, ab son raquitich desentrotlo, la pobresa dels mateixos, exhaustes casi per complet de sustancias fertilisants.

Decidits á practicar un análisis dels citats terrenos, ab lo fi de poder afirmar ó negar ab seguretat complerta una creencia tan vulgarisada, nos procurarem avans datos verídichs de la fetxa en que ditas terras foren entregadas al conreu, adquirirem lo convenciment del estat y formació de la capa inerte de las mateixas, nos cerciorarem de la distancia que separa 'ls ceps filoxerats de las ayguas del mar, y després d' un exámen minuciós y detingut, poguerem saber ab fixesa que 'ls terrenos que 'ns ocupan, fa uns 50 anys se trovavan com tot arenal incult, escampats de plantas *rizomorfas*, tal com la *arundo-arenaria*, propia exclusivament dels terrenos arenosos, los quals devian son desentrotlo á las parts de sílice acumuladas en dit

lloch per la acció de las ayguas pluvials. Desde la fetxa indicada que la població de Malgrat va anar prenent algun desentrotllo, y l'augment de necessitats va fer que 's pensés en l'aprofitament d'aquets arenals, lo cual se portá á efecte, establint en aquestos terrenos plantacions de pinedas, práctica que encara avuy se segueix com á preliminar pera preparar un terreno estéril, avans de poder establirhi un determinat cultiu; y gracias al *humus* format per las fullas d'aquest arbre, y á la detenció de las sustancias minerals y vegetals que las ayguas portan sempre en dissolució y suspensió, han pogut ferse aquests una mica productius, sense eximir emperó al agricultor de las moltas quantitats d'adobs, que al final de cada recolecció deu barrejar á la capa laborable, sense 'ls quals la nova cullita que prepara seria completament nul·la.

Poch dirém de la capa inerte d'aquest terreno, que efecte d'estar formada per un arenal inmens, es desventajósissim pera la vegetació, supost que á causa de sa extraordinaria permeabilitat se colan immediatament las ayguas que arrastran al fons las sustancias assimilables pera las plantas, en lo cual resideixen perpétuament las ayguas del mar.

Aquest es, donchs, lo terreno ahont está plantada la vinya Phylloxera, quina curta y verídica descripció nos hem permés, pera contribuir á desvaneixer una creencia que podia originar perjudicis de consideració á nostres viticultors, donantlos hi á coneixer la composició mineralógica del mateix com resultat del simple anàlisis que previament hem practicat en la forma següent:

Presa una porció de terra, per medi d'una sonda que introduhirem á plom en lo terreno, y assecada previament prenguerem 1,000 grams, que foren tractats per medi del ácid clorhidrich (sal fumant) pera extraure la part de cals continguda en los mateixos, resultant un dosat d'aquest mineral de 13 grams, procedirem á la destrucció de las sustancias orgánicas, que com se sap desapareixen per la incineració, pera lo cual someterem lo forn al calor vermell per espay de dos horas, que doná un dosat de 4 grams d'aquestas sustancias; faltava separar las parts d'arena y argila que conseguirem per medi del rentat y decantació després de remenadas convenientment,

fins que la transparència de la aygua vingué á indicarnos que la arena estava enterament neta, la qual assecada y pesada novament doná per resultat contenir 68 grams d'argila quedant 915 grams d'arena.

RESUMEN D' AQUEST ANÁLISIS.

Dosat de sustancias orgánicas.	4 grams	
Id. de sal.	13	Id.
Id. d' argila.	68	Id.
Id. d' arena.	915	Id.
SUMA.	1,000	

Del resultat del present anàlisis se dedueix exactament, que aquest terrenó conté un 91'5 per cent d'arena, quantitat excessivament extraordinària pera dedicar-la á cap cultiu ab profit, á no ser per la gran quantitat d' adobs que se li aplican. No es possible per tant trovar terras en que predomini ab major dosis aquest element, supost que d' altre manera resultaria trobar-se en son limit màxim d' aridesa, é inútil per consegüent pera tota vegetació; tot lo qual nos ha donat l' íntim convenciment de que en cualsevol terrenó arenós ahont vegeti 'l cep, podrà desentrotllarse la Phylloxera sense que aixó li servezca d' obstacle pera atacar á tan preciat arbret.

No hem vacilat en consignar aquest fet ab lo fi de desvanèixer aquesta creencia infundada, filla segurament de la sola teoria, y pera evitar los perjudicis que podria originar als viticultors de nostre país, que fiats en ella, plantessin vinyats en aquesta classe de terrenos.

J. MARTÍ Y THOMÁS.

CRÓNICA FILOXERICA.

Dels datos facilitats per las brigadas d' inspecció en la provincia de Barcelona, resulta 'l següent cuadro, per cert ben trist, que denota que la invasió de la filoxera corra desgraciadament á passos agegantats cap al centro de Cata-

lunya y sobre tot per la costa de llevant de nostre Mediterrani.

Veus aquí l' estat publicat en la *Revista del Centro agronómico catalan* corresponent al mes d' Abril:

Termes municipals.	PROPIETARIS dels vinyats filoxerats.	N.º de tacas estin- gidas.	N.º de ceps filoxerats que contenen.		N.º de ceps operats en cada taca per medi del sul- furo de carbono	Extensió que ocu- pan.	
			mor- tas.	ataca- das.		áreas.	centia- reas.
Sant Celoni. . .	D. Joseph Feu.	1	»	18	216	3	16
	» Manel Basans.	1	»	16	105	1	50
Montnegre. . .	» Maria Ginestá.	1	»	306	2,233	23	43
	» Jaume Puigerminal.	3	»	1,870	3,084	42	15
Fogás y Remiyó.	» Joan Pujol y Segalá.	2	»	543	882	13	80
	» Joan Mateu.	1	»	172	408	3	91
	» Jaume Llopart.	1	»	5	40	»	80
	D.ª Teresa Saleta.	1	»	10	40	»	80
Tordera.	D. Joan Floris.	1	»	40	204	7	80
	» Dionis Tió.	1	»	940	1,284	28	12
	» Narcís Vendrell.	1	»	14	108	1	21
	» Francisco A. Luis.	1	»	69	253	4	55
	» Pau Torné.	1	»	10	72	1	20
	» Agustí Catalá.	1	»	2	15	»	23
Malgrat.	» Martí Coll.	1	»	3	23	»	20
	» Pau Gelabert.	1	»	3	50	»	91
	» Joan Fluvia.	1	»	2	28	»	50
	» Joan Giron.	1	»	24	144	1	89
	» Ricart Xuriach.	2	»	146	592	8	75
Palafolls. . . .	» Elías Comas.	1	»	196	325	5	52
	» Joseph Vilajuan.	1	»	1	20	»	35
		25		4,390	10,146	150	78

VARIETATS

LLEVORS

que poden sembrarse en las hortas, en lo mes de Maig.

EN TAULAS PERA TRASPLANTAR.

Col capdell de fullas llisas ó col soldat, col set setmanas grossa de tardor, col borratxona comú d' ivern, col de Brusclas (fá molts capdellsets),

col verda gitana d'e brotons, col verda retallada de brotons, enciam d' estiu bledé ó maymó, broquil blau primerench, escarola d' estiu de fulla crespada doble, xicoria de totes classes, coliflor primerenca de Novembre, napicol ó colinap, apit, porros, carts.

També en climas frets poden sembrarse en aquet mes:

Broquil de Nadal morat y blancatxo, coliflor de Nadal, col borratxona de Milan grossa.

En climas atemperats encara poden sembrarse:

Tomatechs tardans de poma, tomatechs tardans de pera, tomatechs tardans d' abercoch, pebrots tardans grossos.

D' ASSENTÓ Ó SENSE TRASPLANTAR.

Rabas rodons, rabas mitjans, escarola nana de cabell d' angel, remolatxa petita de taula, pastenaga petita de taula, melons de Valencia y altres classes, cindrias, cogombres llarchs y petits, xirivias llargas y rodonas, carbassas de totes classes, bledas d' estiu, mongetas, patatas, porros, espinachs de fulla d' enciam, julivert comú y de fulla crespada, serfull (en puestos de sombra), agrellas, murritort, rucas, pesols de set setmanas (en terrenos frescals.)

PERA FERRATJES:

Alfals de fulla ample, col geganta pera fullas, sorgho ensucrat y melca ó meuca, melilot de Siberia, bromo de Schrader y de prats, tréfle d' Holanda y altres, flomental, Ray-gras, Agrostis y altres gramíneas pera formar prats permanents en terrenos frescals.

Iguaiment en aquet mes se sembran en algunas localitats las remolatxas grossas, escayola, panís y mill.

NOTICIAS

Exposicions agricolas.—La societat central d' Horticultura ha publicat lo programa pera las exposicions de plantas, flors, hortalissas llegums y fruytas, que 's celebrarán á Madrid en las primavera y tardors, á contar desde 'l Maig actual.

Serán admesos als Certámens quants se dediquin al conreu, bé siguin propietaris, arrendataris, jardineros ó merament aficionados.

La societat facilita estufas, terras y quant siga necessari pera la bona conservació de las plantas en lo local de la Exposició.

Los expositors que sigan de fora de Madrid tindrán, además dret á que la societat los hi dirigeixi la instalació y cuydi sos productes.

Es indispensable que 'ls objectes estigan classificats, si be 'ls aficionats serán dispensats del rigorisme científich.

Además dels premis especials otorgats pels reys é infantas, hi haurá premis particulars concedits per diversas corporacions.

Los premis ordinaris comprenen desde 'l diploma d' honor, en cada certámen, fins las cantitats en metalich, classificantse per seccions las medallas que han d' adjudicarse.

Sucre de remolatxa.—Alguns agricultors de la comarca de Vich, en vista de lo car y costós que 'ls surt lo cultiu de cereals y fins la necessitat de substituirlo per un altre mes profitós, han probat ab bon éxit lo de la remolatxa sucrera, podent assegurar que ab eynas construidas per ells mateixos han arribat á obtenir lo sucre de bastant bona calitat y sufficient cantitat pera poder emprendre aqueixa important industria rural. Si podém adquirir los datos precisos ne publicarém los resultats obtinguts.

Servey de las auranetas.—En demostració dels especials serveys que las auranetas prestan á la agricultura, pels quals mereixen la mes simpática acullida en tots los payssos, un periódich fa los següents cálculs. Una auraneta pot devorar per terme mitx noucents insectes al dia, y si 's considera que cada insecte produheix deu generacions per any, es indubtable que aquestos y sos descendents poden engendrar 560.970 billons d' individuos.

Attacus Atlas (*nou cuch de seda*).—Un alemany que viu avuy á Ná-pols, s' ocupa en lo nou cuch de seda, importat de las Indias Orientals y de la isla de Ceylan l'*Attacus Atlas*: s' alimenta de las fullas del llimoner y del taronjer. Es d' un color verdós ab taquetes blancas á la esquena. La papallona es gran y 'l capoll del *Attacus* conté molta seda y de bona calitat, prometent sa cria magnífichs resultats en los punts ahont abundan los taronjers y limoners.

Aclimatació del té.—Haventse observat que 'l terreno de Sicilia es molt semblant al del Japó, y que 'l clima es casi idéntich, alguns agricultors han projectat ensajar la aclimatació del té en lo terreno italiá. Lo cónsul del Japó ha enviat á las autoritats d' Italia paquets de llevors de distintas plantas de té. acompanyant detalladas instruccions pera cultivarlas. Aquest any se fará l' experiment, no sols á Sicilia, sino en lo continent. Los iniciadors pretenen que no es sols Italia l' únich pais ahont pot obtenirse 'l té, sino que reuneixen las mateixas condicions Grecia y 'l Mitxdia d' Espanya.

Pell de taronja.—Un habitant de Manchester preten haver descubert una aplicació especial pera donar valor á la pell de taronja, qual

sustancia no la te avuy, considerantse com inútil pera tota aplicació industrial ó doméstica.

L' invent consisteix en fer servir aquell producte pera encendre foch ó pera avivarlo, á qual fi la pell s' asseca bé en un forn, bastant aixó pera que 's torni inflamable.

Conservació dels rahims.—S' agafa una bota ó barril construhit ab molta anticipació, nou, y quals cercols s' hajan subjectat ab forsa, y 's deposita en un lloch que constantment estiga en una mateixa temperatura; se colocan los rahims per capas dintre d' aquest barril, cuydant avans de cubrir lo fons y 'ls costats ab sagó de blat assecat al forn, aixís com cada una de las capas de rahims y encara millor cada un d' ells, pera evitar que 's toquin los uns ab los altres y 's tanca hermeticament la bota.

D' aquesta manera, fins després de sis ó vuyt mesos de la berema, podéu tenir richs y bonichs rahims, que 's mantenen en tota sa frescor, sense florirse ni adquirir cap gust desagradable, tenint ó apareixent en ellas aquell suau polsina d' un blanch cendrés de que 's cubreixen los grans en la época de la maduració.

L' arbre del cotó.—S' ha descubert en l' arbre del cotó un nou valor intrínsech per la aplicació que pera aliment del bestiar boví poden rebre 'ls brots tendres de las plantas, molt richs en fofats de cals y en potassa, que constituheixen un aliment molt nutritiu y favorable pera la calitat de la llet y de la carn que d' ell s' obtinga.

Poden calcularse que á cada bala de cotó corresponen 1.500 lliuras de brots pera l' ús indicat.

VINS.

Segueixen molt fermes y ab tendencias á millorar los preus de tota classe de caldos, aixís com los preparats pera Ultramar, los tenedors dels quals á pesar de la poca demanda de que son objecte confian obtenir per ells millors preus que 'ls que avuy regeixen.

Aixó es causa de que sigan aquets vins bastant fermes pera Cuba á tota venda de 35 á 36 duros. Las transaccions en molts punts de Catalunya segueixen bastant activas y especialment á Tarragona ahont la exportació pera l' extranjer ha prés un considerable increment. Encara que 's nota falta de demanda pera Cuba, de que tampoch es important pera 'l Sud América y de que afortunadament va confirmantse la noticia de que 'ls danys ocasionats per las glassadas del prop-passat Mars, no han sigut de tanta importancia com primerament se creya á causa de que molts vinyats no havian encara tret brotada, es lo cert que no obstant aquestas tres causas que deurian influhir en lo sentit de disminució

de preus, continuan per tot arreu las tendencias d' alsa ab bastanta insistencia, éssent molts los culliters que no 's decideixen encara á vendre sas existencias, en la creencia de que 'ls preus han d' experimentar alguna millora á causa de que la demanda pera Fransa es incessant y de que las existencias disponibles pera la exportació d' algunas comarcas vinícolas, estan casi agotadas.

R. C. DE BARCELONA,

CALENDARI DEL PAGÉS

MAIG.

CASSA Y PESCA

CASSA.—En aquest mes brotan las flors, pareixen las cervas, porchs senglars, llops y guineus. Los dainas buscan ávidament las saleras y 'ls porchs senglars baixan als camps treballats, causant estragos á la agricultura. Continua la entrada de las guatllas y demés aus africanas, que han de constituhir lo primer entreteniment dels aficionats. Arriba, per fi, l' últim período de passatemps pera 'ls cassadors sedentaris, amants de la cassa de la perdiu ab reclam femella; però obligats per la ley, han de guardar la distancia marcada ab los terrenos colindants, mentres duri encara aquesta especie de cassa, contra la cual comensan á conspirar los legisladors, d' acort ab los que pretenen que en la cassa de bona ley deuen donarse als animals tots sos medis de defensa.

PESCA.—En los dias serens, y especialment en los embassaments, se poden agafar tots los peixos de las ayguas dolsas. Termina 'l período de la fressa pera la carpa, lo barbilló, lo gobí, la tenca, lo sargo, la murela, lo dart, lo naso y lo pagell. Lo salmó busca bé l' esquer. Si 'l temps es calurós, s' emplean los esquers de cuchs. En lo mar se pescan la alatxa, la rajada, lo bacallá, los llussets, la acedia y 'l llenguado.

Imprenta de «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.